

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie august 2013

II. senát

Nálezy:

spisová značka	II. ÚS 557/2012
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	18. apríla 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ namietal porušenie označených práv v konaní vedenom najvyšším súdom.</p> <p>Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol rozhodnutím oddelenia hraničnej kontroly policajného zboru (ďalej len „polícia“) zaistený podľa § 88 ods. 1 písm. d) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“), a to pre účely vrátenia v zmysle Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Ukrajinou o readmisii osôb (ďalej len „readmisná dohoda“). Súčasne bol umiestnený v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov S. (ďalej len „útvár policajného zaistenia“).</p> <p>Sťažovateľ požiadal o udelenie azylu, pričom o jeho žiadosti nebolo dosiaľ rozhodnuté. Odo dňa požiadania o udelenie azylu sa stal žiadateľom o udelenie azylu, a preto ho nebolo možné a nie je možné vrátiť na územie Ukrajiny.</p> <p>Neskoršie sťažovateľ podaniami požiadal o prepustenie zo zaistenia.</p> <p>Sťažovateľ podal aj žalobu o ochranu pred nezákonným zásahom a žiadal nariadenie jeho prepustenia zo zaistenia. Poukázal na to, že jeho ďalšie zaistenie po podaní žiadosti o udelenie azylu už nie je efektívne a účelné. Žaloba bola rozhodnutím najvyššieho súdu zamietnutá.</p> <p>Sťažovateľ v auguste 2012 podal sťažovateľ novú žalobu o ochranu pred nezákonným zásahom a žiadal o nariadenie jeho prepustenia z už uvedených dôvodov.</p> <p>Uznesením najvyššieho súdu bolo konanie zastavené z dôvodu, že konanie o ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy je konaním o zásahu odlišnom od rozhodnutia, t. j. sťažovateľ sa podľa právneho názoru najvyššieho súdu nemal domáhať ochrany podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku, ale podľa § 247 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, keďže zásah do jeho práv pochádza z rozhodnutia polície z mája 2012 o zaistení sťažovateľa.</p> <p>Sťažovateľ bol v septembri 2012 prepustený zo zaistenia. Jeho zaistenie nenaplnilo svoj účel, ktorým bolo jeho vrátenie na územie Ukrajiny.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľa čl. 5 ods. 4 dohovoru zaručuje osobe pozbavenej osobnej slobody právo na periodickú kontrolu dôvodnosti ďalšieho trvania tohto pozbavenia.</p> <p>Sťažovateľ nevyužil uvedené opravné prostriedky proti rozhodnutiu o zaistení, keďže toto rozhodnutie bolo podľa jeho názoru zákonné. Následná nezákonnosť pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa nebola spôsobená rozhodnutím o jeho zaistení, ale porušením povinnosti útvaru policajného zaistenia postupovať podľa § 90 ods. 2 písm.</p>

	<p>b) a d) zákona o pobyte cudzincov, t. j. skúmať po celý čas zaistenia, či trvá jeho účel, a prepustiť bez zbytočného odkladu zaisteného štátneho príslušníka tretej krajiny, ak zanikol účel zaistenia.</p> <p>Nezákonný zásah do práv sťažovateľa nebol spôsobený rozhodnutím o jeho zaistení ani v dôsledku tohto rozhodnutia, ale v dôsledku porušenia povinnosti konať podľa § 90 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov. Toto ustanovenie predpokladá viacero dôvodov na prepustenie zo zaistenia.</p> <p>Okrem prepustenia na základe právoplatného rozhodnutia súdu predpokladá aj prepustenie v prípade, ak zanikol účel zaistenia. Účel zaistenia pritom môže zaniknúť kedykoľvek, teda aj potom, ako uplynula lehota na podanie riadnych opravných prostriedkov.</p> <p>Z prípisov riaditeľa útvaru policajného zaistenia adresovaných právnomu zástupcovi sťažovateľa vyplýva, že žiadosti o prepustenie zo zaistenia považuje za bezpredmetné z dôvodov, ktoré podrobne rozvádza.</p> <p>Z rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že ním bol zamietnutý návrh sťažovateľa na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Predmetom konania bol návrh sťažovateľa na začatie konania podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku doručený najvyššiemu súdu v júni 2012.</p> <p>Sťažovateľ sa domáhal toho, aby najvyšší súd uložil žalovanému ministerstvu bez zbytočného odkladu prepustiť ho zo zaistenia. Podľa názoru najvyššieho súdu vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ nepodal opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zaistení, podanie návrhu najvyššiemu súdu nemôže suplovať absenciu (nevyužitie) tohto opravného prostriedku. Preto treba návrh považovať za neprípustný.</p> <p>Z uznesenia najvyššieho súdu z augusta 2012 vyplýva, že ním bolo zastavené konanie o návrhu sťažovateľa označenom ako „<i>Žaloba na ochranu pred nezákonným zásahom Útvaru policajného zaistenia pre cudzincov S.</i>“.</p> <p>Sťažovateľ sa domáhal, aby žalovanému ministerstvu vnútra bola uložená povinnosť bez zbytočného odkladu prepustiť ho z útvaru policajného zaistenia a priznať mu náhradu trov konania. V odôvodnení návrhu sťažovateľ poukázal na rozhodnutie polície o jeho zaistení na účely vrátenia v zmysle readmisnej dohody.</p> <p>Uviedol tiež, že požiadal o udelenie azylu na území Slovenskej republiky s tými účinkami, že odo dňa požiadania udelenia azylu sa stal žiadateľom o udelenie azylu a ako takého ho nemožno vrátiť na územie Ukrajiny.</p> <p>V čase podania návrhu bol zaistený už 87 dní. Podľa názoru najvyššieho súdu v správnom súdnictve existuje 7 odlišných typov súdnych konaní. V tomto členení sa základný dôraz kladie na ochranu jednotlivca pred nezákonným rozhodnutím podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku.</p> <p>Ostatné konania patria do skupiny ius specialis. Preto aplikácia jednotlivých špeciálnych úprav (najmä obsiahnutých v tretej až piatej hlave) prichádza do úvahy iba vtedy, ak nie je možné aplikovať rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov podľa druhej hlavy, teda na účely eliminácie súbežne aplikovaných dvoch alebo viacerých súdnych prieskumov v rámci odlišných typov súdnej ochrany na to isté správne konanie.</p> <p>Konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy sa zakladá na nezastupiteľnej skutočnosti, že ukrátenie osoby na jej právach a právom chránených záujmoch nie je zapríčinené rozhodnutím orgánu verejnej správy, ktoré v prípade tvrdeného zásahu musí logicky absentovať, ale toto ukrátenie je vyvolané konaním úradnej osoby orgánu verejnej správy, pričom toto konanie musí vykazovať nezákonné prvky (§ 250v Občianskeho súdneho poriadku).</p> <p>Z uvedeného je nesporné, že právomoc najvyššieho súdu na rozhodnutie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, nie je daná, keďže zásah orgánu verejnej správy obmedzuje osobnú slobodu sťažovateľa v prerokováanej veci vychádza z rozhodnutia polície, na základe ktorého bol sťažovateľ zaistený, a to i napriek tomu, že proti tomuto rozhodnutiu nepodal opravný prostriedok. Za týchto okolností musel najvyšší súd vyhodnotiť návrh sťažovateľa ako návrh požadujúci neprípustný súdny prieskum, a preto konanie zastavil.</p>
ratio decidendi	<p>Podľa názoru ústavného súdu štáty majú nepopierateľné suverénne právo kontrolovať vstup cudzincov a ich pobyt na svojom území. Nevyhnutnou súčasťou tohto práva je oprávnenie štátov zadržať potenciálnych imigrantov. Ich zadržanie môže byť zlučiteľné s čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru. Dokiaľ štát nepovolí vstup na svoje územie,</p>

je takýto vstup nepovolený v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru a zadržanie osoby, ktorá si praje na územie štátu vstúpiť (pričom potrebuje na to príslušné povolenie, ktoré ešte nemá), môže byť považované za realizované preto, aby sa „zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu“. Možno preto konštatovať, že zaistenie sťažovateľa je ratione materiae súčasťou čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru.

Ďalej treba považovať za podstatné, že ustanovenie čl. 5 ods. 4 dohovoru poskytuje ochranu osobám zbaveným slobody na základe ktoréhokoľvek z dôvodov uvedených v čl. 5 ods. 1 dohovoru. Toto ustanovenie má zvýšený význam v prípadoch, keď k zbaveniu slobody došlo na základe rozhodnutia správneho orgánu, keďže zabezpečuje osobe zbavenej slobody preskúmanie takehoto rozhodnutia nezávislým súdom.

V prípade, že už takéto prvotné rozhodnutie urobil súd (nie teda správny orgán), potom platí, že súdny prieskum požadovaný týmto ustanovením je už zahrnutý v pôvodnom rozhodnutí súdu o pozbavení slobody.

Prípady pozbavenia slobody v zásade vyžadujú, aby bola periodicky kontrolovaná ospravedlniteľnosť ich ďalšieho trvania. Účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru je umožniť osobe pozbavenej slobody domáhať sa toho, aby súd preskúmal, či toto pozbavenie slobody je zákonné. Vzhľadom na to, že naplnenie podmienok ustanovených zákonom sa v čase vyvíja (najmä pokiaľ ide o existenciu relevantných a dostatočných dôvodov pozbavenia slobody), mala by byť zaistená možnosť domáhať sa takej kontroly opakovane v určitých primeraných intervaloch.

Z listinných dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ príjmi svojho právneho zástupcu požiadal útvar policajného zaistenia o prepustenie zo zaistenia s poukazom na to, že zákonné dôvody jeho zaistenia už pominuli.

Keďže nedošlo k jeho prepusteniu na základe týchto žiadostí, obrátil sa na najvyšší súd postupom podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku.

Je preto nepochybné, že sa sťažovateľ nedomáhal na najvyššom súde ochrany pred nezákonným zásahom, ktorý spočíval v rozhodnutí polície, ako to tvrdí najvyšší súd.

Toto rozhodnutie podaným návrhom nenapádal, pretože sa v skutočnosti domáhal práva na periodickú kontrolu dôvodnosti ďalšieho trvania zaistenia. Bol totiž toho názoru, že pôvodne existujúci dôvod zaistenia pominul.

Najvyšší súd obsah podaného návrhu vyhodnotil nesprávne, a preto predčasne dospel k záveru, že v danom prípade nie je možné poskytnúť sťažovateľovi ochranu v konaní podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd je vo všeobecnosti tej mienky, že právo na periodickú kontrolu dôvodnosti zaistenia je výslovne zakotvené v ustanovení § 90 ods. 2 písm. d) zákona o pobyte cudzincov.

Je teda nielen povinnosťou všeobecných súdov periodicky kontrolovať dôvodnosť zaistenia, ale túto povinnosť má aj príslušný správny orgán. Ústavne, resp. dohovoru konformný výklad by preto mal byť taký, že zaistená osoba má právo požiadať správny orgán o preskúmanie dôvodnosti ďalšieho trvania zaistenia, pričom tento je povinný o takejto žiadosti vydať rozhodnutie so všetkými obsahovými a formálnymi náležitosťami vrátane poučenia o opravnom prostriedku.

Zaistená osoba môže potom následne podať návrh na preskúmanie takehoto rozhodnutia v rámci správneho súdnictva postupom podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku.

Najvyšší súd sa vzhľadom na právny názor, ku ktorému dospel, nezaoberal skúmaním otázky, či príjisy polície, ktorými táto odpovedala na žiadosti sťažovateľa o prepustenie zo zaistenia, bolo treba z právneho hľadiska považovať za rozhodnutia či nie, keďže nespĺňali všetky náležitosti rozhodnutia vydaného v správnom konaní.

Preto treba považovať za predčasný a zároveň arbitrárny záver, podľa ktorého neboli splnené podmienky na meritórne rozhodnutie v konaní podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ bol prepustený zo zaistenia, neprichádza už do úvahy vrátenie veci na ďalšie konanie najvyššiemu súdu. Je to tak preto, že o zaistení možno rozhodovať iba pro futuro, nie teda za dobu minulú

Ústavný súd rozhodol tak, že najvyšší súd porušil právo sťažovateľa na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

	<u>slobôd.</u> <u>Uznesenie najvyššieho súdu sa zrušuje.</u> <u>Sťažovateľovi priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 000 €.</u> <u>Sťažnosti sťažovateľa vo zvyšnej časti nevyhovuje.</u>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	ESLP: Shishkov proti Bulharsku z 9. januára 2003, § 88; Saadi proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok Veľkej komory, 29. január 2008, č. 13229/03 (najmä § 45), Amuur proti Francúzsku, rozsudok, 25. jún 1996, č. 19776/92 (najmä § 43), Abdolkhani a Karimnia proti Turecku, rozsudok, 22. september 2009, č. 30471/08, Z.N.S. proti Turecku, rozsudok, 19. január 2010, č. 21896/08 (najmä § 56 a § 63)

spisová značka	II. ÚS 511/2012
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – v časti vyhovené --v časti nevyhovené
dátum rozhodnutia	19. júna 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka (obchodná spoločnosť) namietala porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom <u>krajským súdom</u> a porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom <u>najvyšším súdom</u>.</p> <p>Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola ako žalovaná účastníčkou súdneho konania v právnej veci žalobkyne Slovenská asociácia producentov v audiovizíii o zaplatenie peňažnej sumy.</p> <p>Konanie bolo vedené na okresnom súde. Rozsudkom okresného súdu bolo žalobe v celom rozsahu vyhovené. Sťažovateľka v podanom odvolaní namietala, že zmluvy predložené žalobkyňou nepreukazujú jej oprávnenie zastupovať výrobcov zvukovo-obrazových záznamov a z obsahového hľadiska sa netýkajú zvukovo-obrazových záznamov, ale audiovizuálnych diel, pričom ide o dva celkom odlišné predmety ochrany s odlišnými právami a odlišnými nositeľmi práv.</p> <p>Žalobkyňa je v zmysle poverenia ministerstva kultúry oprávnená zastupovať výrobcov zvukovo-obrazových záznamov v rozsahu platne uzatvorených zmlúv, preto jej nemohlo vzniknúť právo na úhradu odmeny za používanie zvukovo-obrazových záznamov.</p> <p>Už v desiatich skutkovo a právne identických prípadoch súdy rozhodli tak, že žalobu žalobkyne zamietli. Žalobkyňa navyše nepreukázala použitie čo len jediného zvukovo-obrazového záznamu v žalovanom období zo strany sťažovateľky.</p> <p>Namietala aj nesprávnosť výšky odmeny uplatňovanej žalobkyňou. Rozsudkom krajského súdu bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Podľa krajského súdu pojem producent a výrobca zvukovo-obrazového záznamu je identický, a preto žalobkyňou predložené zmluvy sa týkajú zvukovo-obrazových záznamov. Primeranosť odmeny vyplýva zo skutočnosti, že sťažovateľka mala so žalobkyňou uzavretú zmluvu na isté krátke obdobie, podľa ktorej uhrádzala 5,50 Sk za prípojku a televízny kanál ročne.</p> <p>Krajský súd pripustil proti rozsudku dovolanie na riešenie právnej otázky</p>

	<p>povinnosti prevádzkovateľa televíznych káblových rozvodov platiť primeranú odmenu výrobcovi zvukovo-obrazových záznamov, ak túto odmenu platí už vysielateľ. Uznesením najvyššieho súdu bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky.</p> <p>Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu sťažnosť ústavnému súdu, ktorá bola uznesením odmietnutá pre neprípustnosť z dôvodu, že zároveň bolo vedené dovolacie konanie s tým, že po ukončení dovolacieho konania je lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu zachovaná aj voči predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľky rozsudok krajského súdu porušuje označené práva podľa ústavy, listiny a dohovoru, keďže sa odchýlil od stabilizovanej judikatúry bez toho, aby v odôvodnení bolo toto odchylenie náležite zdôvodnené.</p> <p>Rozsudok je aj arbitrárny, lebo krajský súd neskúmal a nedal ústavne konformné odpovede na právne a skutkovo relevantné námietky sťažovateľky uvedené v odvolaní, pričom neuviedol ani to, prečo tak neurobil. Konkrétne ide o to, že v čase vyhlásenia rozsudku krajského súdu 18 súdov rozhodlo v skutkovo a právne úplne identických sporoch v prospech žalovaných prevádzkovateľov retransmisie. Z toho 8 konaní bolo ukončených právoplatne, čo možno považovať za ustálenú súdnu prax. Uvedených 8 prípadov uvádza konkrétnym označením konajúcich všeobecných súdov, spisovou značkou a dátumom rozhodnutia.</p> <p>Vo všetkých týchto prípadoch bola žaloba zamietnutá preto, že žalobkyňa nepredložila zmluvu, ktorou by bola poverená na kolektívnu správu uplatňovaného práva, teda práva na primeranú odmenu za káblovú retransmisiu zvukovo-obrazových záznamov. Argumentácia krajského súdu v tejto súvislosti je nezrozumiteľná a svojvoľná. Nesie znaky neprijateľného extenzívneho výkladu.</p> <p>Navyše, krajský súd sa nezaoberal otázkou preukázania použitia zvukovo-obrazových záznamov zo strany sťažovateľky v žalovanom období a ani otázkou správnosti výšky žalobkyňou uplatňovanej odmeny.</p> <p>V súvislosti s uznesením najvyššieho súdu poukazuje sťažovateľka na to, že hoci krajský súd prípustnosť dovolania vyslovil, najvyšší súd nepovažoval za splnené náležitosti dovolacej otázky. Ďalej najvyšší súd iba vo všeobecnosti uviedol niektoré závery súdnej praxe týkajúce sa prípustnosti dovolania, resp. povinnosti odvolacieho súdu rozhodnúť o prípustnosti dovolania.</p> <p>Uvedené závery však neriešia to, kedy sú splnené podmienky na pripustenie dovolania odvolacím súdom, a neriešia situáciu, kedy odvolací súd dovolanie pripustí, a o veci má rozhodnúť najvyšší súd vzhľadom na pripustenie dovolania.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľky zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva oprávnenie najvyššieho súdu preskúmať opodstatnenosť pripustenia dovolania. Nie je tiež zrejmé, na základe čoho dospel najvyšší súd k záveru, že pripustené dovolanie nespĺňa náležitosti dovolacej otázky.</p>
ratio decidendi	<p>Z rozsudku krajského súdu vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu. Zároveň krajský súd pripustil dovolanie na otázku „<i>povinnosti prevádzkovateľa televíznych káblových rozvodov platiť primeranú odmenu podľa Autorského zákona výrobcovi zvukovo-obrazových záznamov, ak túto odmenu už platil vysielateľ</i>“.</p> <p>Krajský súd predovšetkým podotkol, že medzitýmnym rozsudkom okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu už bolo určené, že žalobkyňa vyplýva z autorského zákona právo na odmenu voči sťažovateľke.</p> <p>Žalobkyňa na základe oprávnenia vykonáva kolektívnu správu majetkových práv výrobcov zvukovo-obrazových záznamov. Sťažovateľka je prevádzkovateľkou televíznych káblových rozvodov v meste H.</p> <p>Medzi žalobkyňou a sťažovateľkou došlo k uzavretiu zmluvy o podmienkach šírenia audiovizuálnych diel prostredníctvom káblovej retransmisie. Podľa právneho názoru krajského súdu sú audiovizuálne diela totožné so zvukovo-obrazovými záznamami, pričom žalobkyňou požadovanú odmenu treba považovať za primeranú vzhľadom na pôvodne dohodnutú odmenu.</p> <p>Krajský súd pripustil dovolanie na otázku povinnosti prevádzkovateľa televíznych káblových rozvodov platiť primeranú odmenu podľa autorského zákona výrobcovi zvukovo-obrazových záznamov, ak túto odmenu platil už vysielateľ. Je to otázka zásadného právneho významu, pričom sťažovateľka namietala, že ak pôvodný vysielateľ platil odmenu (napr. televízne stanice S., M.) podľa autorského</p>

zákona, potom vzniká otázka, či nejde o duplicitné vymáhanie odmeny aj od prevádzkovateľa retransmisie.

Z uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu. Podľa názoru najvyššieho súdu krajský súd síce vo výrokovej časti rozsudku prípustnosť dovolania vyslovil, avšak toto nespĺňa náležitosti pripustenia dovolacej otázky.

Otázku zásadného právneho významu, ktorá odôvodňuje prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, musí odvolací súd vyriešiť sám. Musí tiež vysvetliť, z akých dôvodov považoval za správny ten z viacerých právnych názorov, z ktorého pri posúdení veci vychádzal. Nedostatok v tomto smere robí rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné.

Na túto vadu dovolací súd prihliada z úradnej moci v zmysle § 242 ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku. Rozhodnutie odvolacieho súdu má zásadný právny význam po právnej stránke vtedy, ak zahŕňa posúdenie právnej otázky, ktoré je relevantné aj na posúdenie iných obdobných právnych pomerov a je aj spôsobilé ovplyvniť všeobecnú rozhodovaciu činnosť súdu. Tento predpoklad je splnený predovšetkým v prípadoch týkajúcich sa právnej otázky, ktorá dosiaľ nebola judikatúrou vyšších súdov riešená (resp. riešená jednotne), alebo keď odvolací súd posúdil určitú právnu otázku odlišne od konštantnej judikatúry, prípadne ak odvolací súd vidí nutnosť odchýliť sa od súčasnej judikatúry.

Podľa judikatúry ústavného súdu zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva povinnosť odvolacieho súdu vyhovieť požiadavke účastníka konania na pripustenie dovolania z dôvodu, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Posúdenie prípustnosti dovolania z uvedeného dôvodu je na úvahe odvolacieho súdu, pričom táto úvaha nemusí byť zdôvodnená.

K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom

Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd nijako konkrétne nezdôvodnil, prečo nepovažoval za splnené náležitosti dovolacej otázky, pretože iba vo všeobecnosti uviedol niektoré závery súdnej praxe týkajúce sa prípustnosti dovolania, resp. povinnosti odvolacieho súdu rozhodnúť o pripustení dovolania.

Najvyšší súd je presvedčený, že bolo povinnosťou krajského súdu uviesť, v čom spočíva otázka zásadného právneho významu, tak, aby najvyšší súd vedel položenú otázku z hľadiska zásadného právneho významu posúdiť a vo veci následne rozhodnúť. To sa však nestalo.

Žalobkyňa zastáva názor zhodný s právnym názorom najvyššieho súdu.

Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že najvyšší súd síce ustálil, že krajský súd síce vo výrokovej časti rozsudku prípustnosť dovolania vyslovil, avšak zároveň uviedol, že sa tak stalo bez toho, aby toto spĺňalo náležitosti pripustenia dovolacej otázky. V ďalšom potom najvyšší súd vyslovil viaceré všeobecné tézy týkajúce sa problematiky. Zdôraznil, že otázku zásadného právneho významu odôvodňujúcu prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku musí odvolací súd vyriešiť sám.

Ďalej podotkol, že odvolací súd musí vysvetliť, z akých dôvodov považoval za správny ten z viacerých právnych názorov, z ktorého pri posúdení veci vychádzal. Potom pripomenul, že rozhodnutie odvolacieho súdu má zásadný právny význam po právnej stránke vtedy, ak zahŕňa posúdenie právnej otázky, ktoré je relevantné aj na posúdenie iných obdobných právnych pomerov a je aj spôsobilé ovplyvniť všeobecnú rozhodovaciu činnosť súdu s tým, že tento predpoklad je splnený predovšetkým v prípadoch týkajúcich sa právnej otázky, ktorá dosiaľ nebola judikatúrou vyšších súdov riešená (resp. riešená jednotne), alebo keď odvolací súd posúdil určitú právnu otázku odlišne od konštantnej judikatúry, prípadne ak odvolací súd vidí nutnosť odchýliť sa od súčasnej judikatúry.

Napokon zdôraznil, že zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva povinnosť odvolacieho súdu vyhovieť požiadavke účastníka konania na pripustenie dovolania z dôvodu, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Posúdenie prípustnosti dovolania je preto na úvahe odvolacieho súdu, pričom táto úvaha nemusí byť zdôvodnená.

Najvyšší súd vo svojom vyjadrení spresnil, že krajský súd neuviedol, v čom spočíva otázka zásadného právneho významu tak, aby dovolací súd vedel položenú

<p>otázku z hľadiska zásadného právneho významu posúdiť a vo veci následne rozhodnúť.</p> <p>Ústavný súd zdôrazňuje, že so všeobecnými tézami uvedenými v odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu je potrebné súhlasiť. Sú založené na výsledkoch konštantnej rozhodovacej praxe týkajúcej sa prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.</p> <p>Zároveň však treba uviesť aj to, že z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu nijako nevyplýva, v čom konkrétne nespĺňa v danom prípade pripustenie dovolania náležitosti pripustenia dovolacej otázky. Nie je teda možné zistiť, ktorej z uvedených téz pripusteniu dovolania protirečí, resp. ktorá z týchto téz nie je naplnená.</p> <p>Spresnenie najvyššieho súdu v jeho vyjadrení, podľa ktorého chyba spočíva v absencii otázky zásadného právneho významu, ktorú treba posúdiť, sa nejaví ako presvedčivé, pretože z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva. Nejde teda o názor vo veci konajúceho senátu.</p> <p>Sťažovateľka tvrdila, že ňou podané dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, keďže prípustnosť dovolania vyslovil krajský súd. Najvyšší súd však bol toho názoru, že vyslovenie prípustnosti dovolania nespĺňalo náležitosti pripustenia dovolacej otázky. Za takéhoto stavu bolo povinnosťou najvyššieho súdu konkrétne uviesť, absencia akých náležitostí mala podľa jeho názoru za následok neprípustnosť dovolania v tomto prípade.</p> <p>Z pohľadu ústavného súdu možno konštatovať, že neuvedenie žiadneho konkrétneho argumentu, pre ktorý pripustenie dovolania vo výrokovvej časti rozsudku odvolacieho súdu nespĺňalo náležitosti pripustenia dovolacej otázky, znamená zjavnú neodôvodnenosť rozhodnutia.</p> <p>Nepostačuje totiž, ak dovolací súd vymedzí nesplnenie náležitostí pripustenia dovolacej otázky odvolacím súdom iba vo všeobecnej rovine bez poukazu na konkrétne okolnosti riešeného prípadu.</p> <p>Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného, v konaní vedenom najvyšším súdom došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, to všetko v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.</p> <p>K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom krajským súdom</p> <p>Tým, že ústavný súd dospel k záveru o porušení označených práv sťažovateľky v konaní vedenom najvyšším súdom a zrušil uznesenie najvyššieho súdu, dodatočne vznikla situácia, keď už nie je v jeho právomoci rozhodnúť o tej časti prijatej sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pre namietané porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, o ktorom bude teraz znova rozhodovať najvyšší súd. Preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky vo vzťahu voči konaniu vedenému krajským súdom má v súčasnosti najvyšší súd v rámci nového dovolacieho konania. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že najvyšší súd porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, to všetko v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.</u></p> <p><u>Uznesenie najvyššieho súdu zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.</u></p> <p><u>Konanie o časti sťažnosti sťažovateľky smerujúcej proti konaniu vedenému krajským súdom vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zastavuje.</u></p>	<p>Ústavný súd SR: II. ÚS 348/08</p>
<p> Použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	

spisová značka	II. ÚS 97/2013
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	10. júla 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	<p>čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka 1 a jej dve maloleté deti zastúpené kolíznym opatrovníkom (ďalej aj „sťažovateľka 2“ a „sťažovateľ 3“) namietali porušenie označených práv v konaní vedenom krajským súdom.</p> <p>Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom okresného súdu bolo zvýšené výživné pre sťažovateľku 2 a sťažovateľa 3, pričom návrh ich otca na zverenie sťažovateľky 2 a sťažovateľa 3 do striedavej osobnej starostlivosti rodičov bol zamietnutý.</p> <p>Pred rozhodnutím krajského súdu o podanom odvolaní sťažovateľka 1 doručila znalecký posudok, v zmysle ktorého nie je v záujme maloletých detí ich zverenie do osobnej striedavej starostlivosti.</p> <p>Rozsudkom krajského súdu bez nariadenia pojednávania a bez vykonania dokazovania bol rozsudok okresného súdu zmenený tak, že sťažovateľka 2 a sťažovateľ 3 boli zverení do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, teda sťažovateľky 1 a otca. Krajský súd na znalecký posudok vôbec neprihliadol.</p> <p>Z porovnania oboch rozhodnutí všeobecných súdov je úplne zřejmé, že tieto dospeli k absolútne odlišným skutkovým i právnym záverom, hoci dokazovanie vykonal iba okresný súd.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľov krajský súd pochybil, keď rozhodol bez nariadenia pojednávania, bez doplnenia dokazovania, bez označenia dôkazov, ktoré považoval pre zmenu rozhodnutia za podstatné, bez opakovania dôkazov, bez prihliadnutia na predložený znalecký posudok a bez zistenia a následného rešpektovania vôle sťažovateľky 2 a sťažovateľa 3 ako maloletých detí.</p> <p>Všetky tieto skutočnosti činia podľa sťažovateľov rozsudok krajského súdu okrem iného arbitrárnym a prekvapivým. Krajský súd totiž bez akéhokoľvek dokazovania prekvapivo zmenil rozsudok okresného súdu.</p> <p>Z ustanovenia čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa vyplýva povinnosť súdu rešpektovať i vôľu maloletého dieťaťa, ktoré je schopné mať vlastný názor, a zabezpečiť mu možnosť, aby svoj názor slobodne vyjadrilo. Pritom zo znaleckého posudku, ktorý bol v odvolacom konaní predložený, vyplývalo, že sťažovateľka 2 a sťažovateľ 3 vyjadrili pred znalkyňou svoj vlastný názor a vôľu v súvislosti s otázkou, s ktorým rodičom chcú bývať.</p>
ratio decidendi	<p>Z posudku súdnej znalkyne, ktorý si ústavný súd vyžiadal od právneho zástupcu sťažovateľov, inter alia vyplýva, že podľa projektívno-psychologického vyšetrenia sťažovateľky 2 je jej pamäť bez nálezu vo všetkých troch zložkách (repcii, retencii a reprodukcii).</p> <p>Pri projektívnych aj priamych otázkach počas znaleckého vyšetrenia odpovedá presne, detailne, v časovej a priestorovej chronológii s presným definovaním osôb prítomných pri situáciách predmetnej právnej veci. Má funkčné a veľmi dobré pamäťové zložky, o čom svedčí aj veľmi dobrý školský výkon. Vzhľadom na výsledky komplexného psychologického vyšetrenia dr. K. konštatuje, že sťažovateľka 2 je intelektovo nadpriemerne disponovaná, receptívna s nadpriemernou schopnosťou kvantifikovať a definovať vzťahové kategórie, prijateľné a menej prijateľné správanie dospelých v jej blízkosti. Termínom a ich obsahu rozumie, používa ich adresne. Odmieta striedavú starostlivosť (ide o inteligentné dieťa a tento princíp jej bol znalkyňou vysvetlený, a teda mu rozumie).</p> <p>Podľa projektívno-psychologického vyšetrenia sťažovateľa 3 tento podľa</p>

intelektových skúšok je v pásme nadpriemeru, rovnako v zložke verbálnych (jazykových) a performačných (výkonových, vrodenných) intelektových schopností. Tieto sú saturované veľmi dobrou, vekovo primeranou slovnou zásobou. Reč je čistá, zrozumiteľná, koncentrácia pozornosti veľmi dobrá. Sťažovateľ 3 sa ešte nevie vyjadriť k pojmu striedavej starostlivosti (ide o inteligentné, ale vekovo ešte nezrelé dieťa pre abstraktné vnímanie, a teda aj pochopenie obsahu tohto pojmu). Udáva, že má veľmi rád aj mamku aj tatika, ale bývať chce u mamky, k tatíkovi spolu so sestričkou chce chodiť tak, ako to je teraz.

Podľa názoru krajského súdu (s ktorým sa v podstate stotožňuje aj otec) k odlišnému ustáleniu skutkového stavu nedošlo, keďže išlo iba o odlišné právne posúdenie veci v odvolacom konaní. Otec pritom osobitne zdôrazňuje, že sťažovatelia konkrétne neuviedli, v čom sa skutkové závery krajského súdu líšia od skutkových záverov okresného súdu. To zároveň znamená, že nebol dôvod nariadovať odvolacie pojednávanie a vykonávať dokazovanie.

Predložený posudok dr. Kitkovej nemožno považovať za znalecký posudok, ale len za odborné vyjadrenie, ktoré možno brať do úvahy iba vtedy, ak nie sú pochybnosti o jeho správnosti. Práve so zreteľom na pochybnosti o jeho správnosti nebol vzatý do úvahy.

Otec poukazuje na to, že sťažovateľka 1 v priebehu konania so znaleckým dokazovaním nesúhlasila a napriek tomu v odvolacom konaní predložila posudok dr. Kitkovej, ktorá však nemala k dispozícii všetky relevantné údaje a skutočnosti, čo znamená, že jej posudok nemôže byť objektívny.

I keď sťažovateľka 2 a sťažovateľ 3 neboli vypočutí, neznamená to porušenie označených práv, keďže z ustálenej súdnej praxe vyplýva, že názor dieťaťa je možné zisťovať nielen jeho priamym výsluchom, ale aj prostredníctvom zákonného zástupcu, orgánu sociálno-právnej ochrany detí alebo znaleckým posudkom. Preto nemožno namietat, že krajskému súdu postačoval názor detí prezentovaný kolíznym opatrovníkom a sťažovateľkou 1 ako ich zákonnou zástupkyňou.

Navyše sťažovateľka 2 a sťažovateľ 3 s ohľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť nie sú schopní samostatne vyjadriť svoj názor na vhodnosť striedavej osobnej starostlivosti. Otec dodáva, že z tvrdení sťažovateľky 1 nie je zrejmé, či namieta, že sťažovateľke 2 a sťažovateľovi 3 bola odňatá možnosť, aby boli vypočutí, alebo namieta, že vyjadrenie dr. Kitkovej krajský súd nevyhodnotil ako ich objektívne vyjadrenú vôľu.

Podľa názoru ústavného súdu námietka sťažovateľov, podľa ktorej krajský súd ustálil odlišný skutkový stav ako okresný súd, neobstojí.

Podstatou problematiky je stanovenie hranice medzi skutkovými zisteniami a právnym posúdením. Sťažovatelia sú presvedčení, že zisťovanie vhodnosti, resp. nevhodnosti zverenia maloletých detí do striedavej starostlivosti je primárne skutkovou otázkou.

V zásade podľa ustálenej praxe všeobecných súdov platí, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce správne aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Z ustanovenia § 24 ods. 2 zákona o rodine, ktoré je hmotno-právnej povahy, vyplýva, že na jeho základe možno rozhodnúť o zverení dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak skutkové okolnosti prípadu možno subsumovať pod toto zákonné ustanovenie. V opačnom prípade prichádza do úvahy právne posúdenie podľa § 24 ods. 1 zákona o rodine (ktoré je takisto hmotno-právnej povahy), teda zverenie dieťaťa, resp. detí do výlučnej osobnej starostlivosti niektorého z rodičov, prípadne inej osoby.

V danom prípade došlo k tomu, že kým okresný súd zistený skutkový stav subsumoval z hľadiska hmotno-právneho posúdenia pod ustanovenie § 24 ods. 1 zákona o rodine, krajský súd ho právne posúdil podľa § 24 ods. 2 zákona o rodine, a to bez vykonania vlastného dokazovania.

Možno konštatovať, že hoci základom pre hmotno-právne posúdenie otázky, či má byť dieťa zverené do výlučnej starostlivosti jednej osoby (podľa § 24 ods. 1 zákona o rodine) alebo do striedavej starostlivosti dvoch osôb (podľa § 24 ods. 2 zákona

o rodine), sú spoľahlivé skutkové zistenia o tom, čo je v záujme dieťaťa, samotný myšlienkový proces subsumovania zisteného skutkového stavu pod niektoré z citovaných hmotno-právnych ustanovení treba považovať za právne posúdenie vecí. Inými slovami, vyvodenie záverov o tom, čo je na základe zistených podstatných skutočností v najlepšom záujme dieťaťa, treba považovať za právne posúdenie vecí.

Keďže (ako to vyplýva z predchádzajúcich úvah) krajský súd zmenou rozsudku okresného súdu nezasiahol do jeho skutkových zistení, nevznikla ani potreba vykonania či opakovania dokazovania v odvolacom konaní v zmysle § 213 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

V tejto súvislosti preto nebolo potrebné ani nariadovať odvolacie pojednávanie. Rovnako to zároveň znamená, že postup a rozhodnutie krajského súdu neboli z týchto aspektov prekvapujúce. Už v konaní vedenom okresným súdom stála otázka tak, či majú byť sťažovateľka 2 a sťažovateľ 3 zverení do osobnej starostlivosti sťažovateľky 1 alebo do striedavej starostlivosti sťažovateľky 1 a otca. Nešlo teda o procesnú situáciu, ktorú má na mysli ustanovenie § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Odlíšná je situácia týkajúca sa ďalších námietok sťažovateľov, podľa ktorých boli ich označené práva porušené nevykonaním dokazovania znaleckým posudkom dr. K. predloženým v odvolacom konaní a tým, že všeobecné súdy nedali možnosť sťažovateľke 2 a sťažovateľovi 3 vyjadriť sa k veci. Tieto námietky považuje ústavný súd za dôvodné s tým, že obe úzko spolu súvisia.

Z rozsudku krajského súdu možno zistiť, že na vyjadrenie psychologičky dr. K. neprihliadol preto, lebo takéto doplnenie dokazovania nebolo potrebné na zistenie skutkového stavu s tým, že skutkový stav zistený okresným súdom dovoľuje bez potreby ďalšieho dokazovania nepochybný záver o tom, že striedavá osobná starostlivosť je v záujme detí a že sú splnené všetky podmienky na zverenie sťažovateľky 2 a sťažovateľa 3 do striedavej osobnej starostlivosti.

Z vyjadrenia predsedu krajského súdu je zrejmé, že argumentáciu dopĺňa o úvahu, podľa ktorej z procesnoprávneho hľadiska nemožno posudok dr. K. považovať za znalecký posudok, ale len za odborné vyjadrenie. Okrem toho podľa jeho názoru boli pochybnosti o správnosti tohto odborného vyjadrenia, čo znemožnilo, aby bolo vzaté do úvahy.

V zásade možno súhlasiť s predsedom krajského súdu (a rovnako aj s otcom) v tom, že z procesnoprávneho hľadiska nešlo o znalecký posudok, ale o listinný dôkaz majúci povahu odborného posudku. Naproti tomu tvrdenie, podľa ktorého boli pochybnosti o správnosti posudku, je neakceptovateľné. Krajský súd v rozsudku takýto záver neuviedol a ani ho uviesť nemohol, keďže tento listinný dôkaz nevykonaním.

Vzhľadom na skutočnosť, že všeobecné súdy dôkaz posudkom dr. K. nevykonali, ani ústavný súd nepovažuje za možné sa k tomuto posudku z hľadiska merita konania vedeného všeobecnými súdmi akokoľvek vyjadrovať, a to s poukazom na subsidiaritu jeho právomoci v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy.

Avšak v nadväznosti na ďalšiu sťažostnú námietku, podľa ktorej sťažovateľka 2 a sťažovateľ 3 nedostali možnosť vyjadriť sa k veci, je potrebné poukázať na to, že dr. K. uskutočnila projektívno-psychologické vyšetrenia sťažovateľky 2 a sťažovateľa 3, z ktorých možno usudzovať, že sú schopní formulovať svoje vlastné názory, resp. vyjadriť samostatne svoj názor v zmysle čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, § 43 ods. 1 zákona o rodine, resp. § 100 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

Keďže ide o okolnosť, ktorá sa javí ako podstatná z hľadiska práv maloletých detí zakotvených v už uvedených ustanoveniach Dohovoru o právach dieťaťa, zákona o rodine a Občianskeho súdneho poriadku, podľa názoru ústavného súdu dôkaz posudkom dr. K. ako listinným dôkazom bolo nevyhnutné vykonať, a to či už v odvolacom konaní na odvolacom pojednávaní, alebo na okresnom súde po prípadnom zrušení jeho rozsudku a vrátení veci na ďalšie konanie.

Nevykonanie tohto dôkazu za daných konkrétnych okolností treba považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu voči všetkým sťažovateľom.

V súvislosti s poslednou námietkou, podľa ktorej sťažovateľka 2 a sťažovateľ 3 nedostali možnosť vyjadriť sa k veci, považuje ústavný súd za rozhodujúce, že touto otázkou sa krajský súd nijako explicitne vo svojom rozsudku nezaoberal.

Neriešil teda, či sťažovateľka 2 a sťažovateľ 3 boli s ohľadom na ich vek

	<p>a rozumovú vyspelosť schopní vyjadriť samostatne svoj názor, ale ani to, či vôbec a v kladnom prípade z akých zdrojov ich názory zisťoval. Už vonkoncom z rozsudku nevyplýva, či a akým spôsobom prihliadol na ich prípadné názory.</p> <p>Vychádzajúc z uvedeného treba konštatovať, že vo vzťahu k uplatnenej námietke sa rozsudok krajského súdu javí ako zjavne neodôvodnený, a preto z ústavno-právneho hľadiska neudržateľný.</p> <p>Zároveň to znamená, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky 2 a sťažovateľa 3 na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny v súvislosti s ich právom na prerokovanie veci v ich prítomnosti a s právom, aby sa mohli vyjadriť. Rovnako to znamená porušenie obdobných ich práv vyplývajúcich z čl. 3 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že krajský súd porušil základné právo sťažovateľky a jej maloletých detí na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo mal. detí na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj ich práva podľa čl. 3 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa.</u></p> <p><u>Rozsudok krajského súdu zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.</u></p>
<p> Použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>***</p>

Nálezy – priet'ahy v konaní:

<p> spisová značka</p>	<p> II. ÚS 228/2013</p>
<p> sudca spravodajca</p>	<p> Lajos Mészáros</p>
<p> druh konania</p>	<p> čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb</p>
<p> druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p> nález – vyhovené</p>
<p> dátum rozhodnutia</p>	<p> 19. júna 2013</p>
<p> dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv</p>	<p> čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd</p>
<p> skutkový stav a základné fakty</p>	<p> Sťažovateľka (obchodná spoločnosť) namietala porušenie označených práv postupom okresného súdu v exekučnom konaní, ktoré začalo v roku 2010.</p>
<p> ratio decidendi</p>	<p> 1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v exekučnom konaní vzhľadom na jeho predmet, skutkový a právnu povahu nemožno hodnotiť ako zložitú vec.</p> <p> 2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.</p> <p> 3. Vzhľadom na dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu, a preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že okresný súd porušil základné právo sťažovateľky, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.</u></p> <p><u>Okresnému súdu prikazuje konať bez zbytočných priet'ahov.</u> <u>Sťažovateľke priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €.</u></p>
<p> Použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>***</p>

spisová značka	II. ÚS 520/2012
sudca spravodajca	Sergej Kohút
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	10. júla 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka (obchodná spoločnosť) namietala porušenie označených práv postupom okresného súdu v exekučných konaniach, ktoré začali v roku 2010.
ratio decidendi	<p>Z chronológie úkonov vykonaných okresným súdom v napadnutých konaniach vyplýva, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti, v prvej namietanej veci trvalo konanie pred všeobecným súdom 24 mesiacov, pričom okresný súd uznesením žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol.</p> <p>V druhej namietanej veci ku dňu podania ústavnej sťažnosti trvalo konanie pred všeobecným súdom 20 mesiacov, pričom okresný súd o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie rozhodol uznesením tak, že túto zamietol.</p> <p>V posudzovanom prípade je významná, priam kľúčová, skutočnosť, že sťažovateľka pred okresným súdom iniciovala značne vysoký počet exekučných konaní (ide o stovky až tisíce exekučných konaní – návrhov v typovo obdobných veciach).</p> <p>Ústavný súd konštantne judikuje, že zaťaženosť súdov, nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, nie je dôvodom, ktorý by zbavoval súd, resp. štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v konaní. P</p> <p>Prietahy by mohli byť takto ospravedlniteľné len na krátky čas a len v tom prípade, že by sa prijali adekvátne opatrenia na riešenie situácie.</p> <p>Ústavný súd však konštatuje, že danú judikatúru vytvoril po vzore Európskeho súdu pre ľudské práva na ochranu práva na konanie bez zbytočných prietahov v takpovediac nehromadných veciach.</p> <p>Nešlo teda (dosiaľ) o situácie, keď jeden navrhovateľ stovkami až tisíckami podaní prispel k zaťaženosti súdu, a týmto k dlhšej dobe rozhodovania, aj sám.</p> <p>Už spomenutá doktrína absencie možnosti liberácie z dôvodu zaťaženia aj naďalej plne platí, avšak v prípadoch relevantne odlišných od prerokúvanej veci.</p> <p>V prípadoch obdobných prerokúvanej veci sa táto doktrína modifikuje do podoby reflektovanej v tomto rozhodnutí. Pre súčasný prípad a prípady obdobné, kde, ako už ústavný súd uviedol, jediná sťažovateľka iniciovala konanie v stovkách až tisíckach typovo obdobných veciach, je nevyhnutné vziať daný fakt do úvahy, a to smerom ku kritériám posudzovania prietahov a v záujme ochrany práv a slobôd iných.</p> <p>In concreto tak ústavný súd túto skutočnosť musel zohľadniť pri posudzovaní kritéria faktickej zložitosti veci/vecí (referenčným vzhľadom na špecifiká prípadov nie je jedna vec sťažovateľky, ale jej typovo rovnaké veci pred konkrétnym súdom), o ktorej/ktorých súd koná, a kritéria správania sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania. Povinnosť všeobecného súdu vysporiadať sa s veľkým množstvom podaní sťažovateľky ipso facto zvyšuje faktickú zložitosť veci/vecí z dôvodov, ktoré vyplývajú zo správania sťažovateľky.</p> <p>V takýchto prípadoch je možné z ústavného hľadiska akceptovať relatívne dlhšiu dobu trvania predmetných konaní. Ústavný súd konštatuje, že povinnosť okresného súdu vysporiadať sa so všetkými návrhmi sťažovateľky sa tak nevyhnutne dostáva do konkurencie s povinnosťou tohto súdu poskytnúť súdnu ochranu bez zbytočných prietahov a v primeranej dobe aj ostatným účastníkom iných konaní, ktorí sa pred dotknutým súdom uchádzajú o súdnu ochranu.</p> <p>Obdobný právny názor už ústavný súd v minulosti prezentoval napríklad v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 64/97, keď pri hodnotení porušenia práva na konanie bez zbytočných prietahov poukázal na to, že „[v] rovnakom čase na identickom súde sa právo na konanie bez zbytočných prietahov zaručuje mnohým osobám, ktoré sa v početných konaniach obrátili na súd s požiadavkou na odstránenie svojej právnej neistoty“.</p> <p>Na rozdiel od sťažovateľky ústavný súd nepovažoval postup okresného súdu</p>

	<p>súvisiaci s jeho výzvou adresovanou sťažovateľke na opravu návrhu, pokiaľ sa týka výšky uplatnených trov exekúcie, ako nesústredenú činnosť. Obligatórnou náležitosťou návrhu na vykonanie exekúcie, ako aj poverenia na vykonanie exekúcie je výška uplatneného nároku, ktorého súčasťou sú aj trovy exekúcie oprávneného.</p> <p>Exekučný súd preto v rámci skúmania súladnosti návrhu na vykonanie exekúcie skúma tiež, či výška trov exekúcie uplatnených oprávneným je súladná so zákonom, resp. vyhláškou. V prípade, ak exekučný súd zistí nesúlad návrhu v tejto časti so zákonom (vyhláškou), teda uplatnenie trov exekúcie v nesprávnej výške, vyzve na jeho opravu, resp. doplnenie (§ 40 Exekučného poriadku).</p> <p>Na uvedenom závere nič nemení ani tá okolnosť, že exekučný súd v ďalšom priebehu konania zistí rozpor žiadosti, návrhu alebo exekučného titulu so zákonom a žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne.</p> <p>Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutých konaniach, ústavný súd konštatuje, že aj sťažovateľka čiastočne prispela k doterajšej dĺžke namietaného konania.</p> <p>Na ťarchu sťažovateľky v konaní vedenom okresným súdom možno pripísať skutočnosť, že zmluva o úvere, na predloženie ktorej vyzval okresný súd sťažovateľku, mu bola doručená až po vyše 4 mesiacoch.</p> <p>V rámci kritéria významu veci pre sťažovateľku ústavný súd konštatuje, že v daných prípadoch nejde napr. o osobno-statusový spor, pracovný spor či spor pre sťažovateľku inak existenčný (pozri aj referenčnú rovinnu – vec/veci).</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v exekučných konaniach porušené neboli.</u></p>
<p> Použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: II. ÚS 48/96, I. ÚS 39/00, III. ÚS 425/2012, II. ÚS 64/97 ESLP: Buchholz proti Nemecku (rozhodnutie Komory, 6. máj 1981, č. 7759/77, § 51 a § 61); Zimmermann a Steiner proti Švajčiarsku (rozhodnutie Komory, 13. júl 1983, č. 8737/79, § 29, § 30)</p>

<p> spisová značka</p>	<p> II. ÚS 197/2013</p>
<p> sudca spravodajca</p>	<p>Lajos Mészáros</p>
<p> druh konania</p>	<p> čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb</p>
<p> druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p> nález – vyhovené</p>
<p> dátum rozhodnutia</p>	<p>26. júna 2013</p>
<p> dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv</p>	<p> čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky</p>
<p> skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v exekučnom konaní, ktoré začalo v roku 2009.</p>
<p> ratio decidendi</p>	<p>1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v exekučnom konaní vzhľadom na jeho predmet, skutkovú a právnu povahu nemožno hodnotiť ako zložitú vec.</p> <p>2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom.</p> <p>3. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k prietahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu, a preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že okresný súd v namietanom konaní vedenom porušil základné právo sťažovateľky, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.</u></p> <p><u>Okresnému súdu prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.</u></p>

	Sťažovateľke priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 500 €.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

Spracovala: JUDr. Gabriela Lacková

Upozornenie:

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.